

(ร่าง) คู่มือปฏิบัติงาน
สำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
“เผือกหอมบ้านหมอ”

ส่วนที่ 1 ข้อกำหนดเกี่ยวกับสินค้า

1. บทนำ

เผือก (Taro) จัดเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่นิยมรับประทานกันทั่วโลก ด้วยการนำหัวที่เป็นแหล่งเก็บสะสมแป้งมาใช้ประโยชน์สำหรับเป็นอาหารโดยตรง ใช้ทำได้ทั้งอาหารคาวและขนมของหวานต่างๆ ในประเทศไทยสามารถปลูกเผือกได้เกือบทุกภูมิภาคของประเทศ แต่เผือกที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างมากแห่งหนึ่งคือ เผือกที่ปลูกในจังหวัดสระบุรี หรือที่เรียกกันว่า เผือกหอมบ้านหมอ เพราะเป็นเผือกที่มีกลิ่นหอมกว่าที่ปลูกในพื้นที่อื่นแม้จะใช้ลูกเผือกพันธุ์เดียวกัน ยิ่งเมื่อผ่านความร้อนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการต้ม นึ่ง หรือแปรรูปต่างๆ เผือกจะมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ และเนื้อของเผือกจะมีความร่วนซุย รสชาติมัน จนอาจจะเรียกได้ว่า เผือกหอมบ้านหมอของจังหวัดสระบุรี เป็นเผือกหอมที่มีคุณภาพที่สุดในประเทศก็ว่าได้

อำเภอบ้านหมอเป็นแหล่งปลูกเผือกหอมมานานกว่า 70 ปี ด้วยลักษณะพื้นที่ของอำเภอบ้านหมอมีลักษณะเป็นดินเหนียว สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำไม่ดี เป็นพวกดินเหนียวจัด อุดน้ำได้ดี ทำให้ตำบลหระเทพ ตำบลลาดน้อย และตำบลโคกใหญ่ ในอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรีนั้น จึงเป็นแหล่งปลูกเผือกที่มีคุณสมบัติโดดเด่น ชาวบ้านอำเภอบ้านหมอยังคงยึดอาชีพปลูกเผือกเสริมสลับกับการทำนากันมาจนถึงปัจจุบัน เผือกหอมจึงเป็นพืชเศรษฐกิจของพื้นที่ ช่วยสร้างรายได้ให้กับคนในจังหวัดได้อย่างดี จวบจนถึงปัจจุบัน อำเภอบ้านหมอยังคงเป็นแหล่งปลูกเผือกหอมคุณภาพดี ที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก

การจัดทำคู่มือปฏิบัติงานนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียดผลิตภัณฑ์ “เผือกหอมบ้านหมอ” เพื่อให้สินค้า GI ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว มีการรักษาคุณภาพและมาตรฐานตามที่ขึ้นทะเบียนไว้

2. นิยามผลิตภัณฑ์

เผือกหอมบ้านหมอ (Ban Mo Taro) หมายถึง เผือกหอมชนิดหัวใหญ่ ปลูกด้วยสายพันธุ์เผือกหอม เชียงใหม่หรือเผือกหอมพิจิตร เนื้อเผือกมีสีขาวอมม่วงอ่อน มีเส้นใยสีม่วงกระจายทั่วผล เมื่อผ่านความร้อนเนื้อเผือกจะมีลักษณะร่วนซุย และมีกลิ่นหอมมากกว่าเผือกหอมทั่วไป ปลูกในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดสระบุรี ได้แก่ อำเภอบ้านหมอ อำเภอดอนพุด และอำเภอหนองโดน

3. รายการสินค้าและลักษณะของสินค้า

3.1 พันธุ์เผือก พันธุ์เผือกหอมเชียงใหม่ และเผือกหอมพิจิตร

3.2 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ

รูปทรง เหงือกหัวใหญ่ ทรงกระบอกเรียวยาว คล้ายหัวปลี เมื่อแก่จัด ผิวเปลือกมีสีน้ำตาลแดงเข้ม
เนื้อ เนื้อเหงือกมีสีขาวอมม่วงอ่อน มีเส้นใยสีม่วง มีแป้งมาก เมื่อผ่านความร้อน เนื้อจะมีลักษณะร่วนซุย
กลิ่น เมื่อผ่านความร้อน เหงือกจะมีกลิ่นหอมมากกว่าเหงือกหอมทั่วไป
รสชาติ มัน

ลักษณะทางเคมี

ขนาดเหงือกหอมบ้าน หอม	ปริมาณร้อยละของน้ำหนักแห้ง					แคลเซียม ออกซาเลต (Mg./100 g.)
	โปรตีน	ไขมัน	เถ้า	ใยอาหาร	คาร์โบไฮเดรต	
เล็ก (300-400 g)	8.29	0.87	4.96	1.89	83.99	427.41
กลาง (400-500 g)	8.68	0.83	4.12	1.82	84.55	399.56
ใหญ่ (800-1,100 g)	7.92	0.37	4.81	2.03	84.87	435.78
เฉลี่ย	8.30	0.69	4.63	1.91	84.47	420.91

ที่มา : งานวิจัยเรื่องสมบัติทางเคมีและกายภาพของสตาร์ชจากเหงือกหอม *Colocasia esculenta* (L.) Schott ของคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.ขอบเขตพื้นที่การผลิต

ขอบเขตพื้นที่การผลิตสินค้า ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอของจังหวัดสระบุรี ได้แก่ อำเภอบ้านหมอ อำเภอหนองเสือ และอำเภอหนองโดน

5.2.2 วิธีขยายพันธุ์เผือก มีหลายวิธีเช่น การเพาะเมล็ด วิธีนี้มักไม่เป็นที่นิยม เพราะเผือกจะไม่ค่อยติดผล การขยายพันธุ์โดยใช้หน่อ วิธีนี้ไม่เป็นที่นิยม เพราะให้ผลผลิตช้า เนื่องจากส่วนที่ใช้จะเป็นหน่อขนาดเล็กที่แตกออกจากต้นแม่ เมื่อนำมาปลูกแล้วจะต้องใช้เวลาานกว่าจะเติบโตได้หัวขนาดใหญ่ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ วิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมเช่นกัน เนื่องจากผู้ปลูกส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ไม่มีห้องเพาะเนื้อเยื่อ มีต้นทุนการผลิตที่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าวิธีอื่นอีกด้วย การขยายพันธุ์โดยใช้หัวพันธุ์ จึงเป็นวิธีที่นิยมที่สุด ทั้งนี้ควรเลือกลูกเผือกที่มีขนาดปานกลาง ไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป แล้วนำมาชำก่อนลงแปลงปลูก ซึ่งวิธีการชำ สามารถทำได้ดังนี้

1. เตรียมแปลงดินทำเป็นแปลงขนาดกว้าง-ยาวตามความเหมาะสม โรยพื้นด้วยแกลบดำผสมกับปุ๋ยคอกให้หนาพอประมาณ
2. นำลูกเผือกหรือลูกซอ มาวางเรียงไม่ให้ทับกัน โรยกลบด้วยแกลบดำ แล้วคลุมด้วยฟาง
3. รดน้ำให้ชุ่มทุกวัน จนลูกเผือกจะเริ่มผลิหน่อแล้วค่อยๆ เติบโตเป็นต้นอ่อน หรืออายุประมาณ 1 เดือน ก็ย้ายลงแปลงปลูก ถ้าลูกเผือกแตกหน่อหรือยอดหลายยอด ก็นำไปปลูกควรเด็ดให้เหลือเพียงยอดเดียว เพื่อการเจริญเติบโต ไม่ต้องแย่งอาหารในการสังเคราะห์แสง

5.3 การปลูก

5.3.1 การปลูกแบบยกร่อง

1. การเตรียมดิน ก่อนการปลูกเผือก ต้องเตรียมพื้นที่โดยการไถตะ ดากดินไว้ระยะหนึ่ง แล้วไถแปรเพื่อย่อยดิน โดยควรทำการปรับปรุงดินตามความเหมาะสม ถ้าบริเวณดินปลูกดังกล่าวเป็นดินมีกรดสูง หรือดินเปรี้ยวควรหว่านปูนขาวรวมทั้งปุ๋ยคอกหรืออินทรีย์วัตถุ จากนั้นทำการยกร่องแปลงปลูกให้สั้นร่องกว้างประมาณ 30-50 เซนติเมตร โดยมีความยาวแปลงตามแนวของพื้นที่ เว้นระยะห่างระหว่างแปลงปลูกให้กว้างประมาณ 80-100 เซนติเมตร
2. การหล่อน้ำเข้าร่อง ทำการปล่อยน้ำเข้าตามร่อง หล่อน้ำทิ้งไว้ เพื่อให้ร่องมีความชื้นและดินอ่อนนุ่มขึ้นพร้อมสำหรับการปลูก
3. การปลูก เมื่อได้เตรียมดิน แปลงปลูก และหน่อพันธุ์แล้ว ทำการปลูกโดยขุดหลุมปลูกบนหลังร่อง วางหน่อพันธุ์เผือกลงปลูกให้ต้นตั้งตรง หรือถ้าดินมีความอ่อนนุ่มสามารถกดหัวหน่อพันธุ์ลงไปบนดินได้เลย จากนั้นเกลี่ยดินกลบ ระยะปลูก ควรให้มีระยะห่างระหว่างต้นอย่างน้อย 25 เซนติเมตร

5.3.2 การปลูกแบบไม่ยกร่อง หรือการปลูกในพื้นที่ราบ

1. การเตรียมดิน ก่อนการปลูกเผือกต้องเตรียมพื้นที่โดยการไถตะ ดากดินไว้ระยะหนึ่ง แล้วไถแปรเพื่อย่อยดิน โดยควรทำการปรับปรุงดินตามความเหมาะสม ถ้าบริเวณดินปลูกเป็นดินมีกรดสูง หรือดินเปรี้ยวควรหว่านปูนขาวรวมทั้งปุ๋ยคอกหรืออินทรีย์วัตถุ เตรียมดินโดยการทำเทือก
2. การปลูก เมื่อได้เตรียมดิน แปลงปลูก และหน่อพันธุ์แล้ว ทำการปลูกโดยวิธีปักดำ วางหน่อพันธุ์เผือกลงปลูกให้ต้นตั้งตรง อาจใช้เชือกขึงเพื่อกะระยะในการปลูก ระยะปลูก ควรให้มีระยะห่างระหว่างต้นอย่างน้อย 25 เซนติเมตร

5.4 การดูแลรักษา

5.4.1 การให้น้ำ ดูแลให้ต้นเหือกหอมได้รับน้ำอย่างพอเพียงสม่ำเสมอตลอดฤดูปลูก จึงจะเจริญเติบโตสมบูรณ์ได้หัวเหือกหอมมีขนาดใหญ่ ได้น้ำหนักและคุณภาพดี ระบบน้ำปลูกแบบยกร่อง ปล่อน้ำเข้าแปลงไว้ รักษาระดับน้ำให้พอประมาณ ไม่ให้แห้งจนเห็นผิวดิน และต้องไม่ท่วมหัวเหือก เมื่อน้ำลดให้ปล่อน้ำเข้ามาใหม่ ในการปล่อน้ำเข้าแปลงเหือก 1 ครั้ง ถ้าเป็นช่วงหน้าที่มีลมแรง น้ำอยู่ได้นานประมาณ 1 สัปดาห์ ถ้าเป็นหน้าร้อน น้ำจะอยู่ได้ 4-5 วัน หรือขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่และความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ

5.4.2 การพูนโคน หรือการแทงโปะ เมื่อเหือกตั้งตัวได้แล้ว หรือเรียกว่า “เหือกรัดตัว” ให้พรวนดินบนร่องปลูกโดยตักดินจากระหว่างแถวเหือก หรือสันร่องมากลบต้นเหือก และเมื่อเหือกอายุได้ประมาณ 3-4 เดือนจะเริ่มมีหัวและโตขึ้นเรื่อยๆ ระยะเวลาที่ใช้จอบพูนดินคลุมโคนเหือก การคลุมโคนจะทำให้เหือกมีหัวป้อมใหญ่ และมีน้ำหนักดี เพราะหัวเหือกนั้นคือลำต้นใต้ดิน ซึ่งจะเจริญขึ้นข้างบนและรากที่แตกออกรอบๆหัวเหือกสามารถดูดอาหารจากดินที่คลุมโคนอยู่ได้ง่ายขึ้น

5.4.3 การตัดแต่งหน่อ หลังจากต้นเหือกตั้งตัวดีแล้วไม่นานก็แตกหน่อขึ้นเป็นกอ ควรตัดหน่อข้างโดยใช้มีดคมๆ ปาดหน่อที่แตกออกทิ้ง ไม่ให้แตกเป็นกอใหญ่เพราะจะได้เหือกที่มีหัวเล็กขายไม่ได้ราคา

5.4.4 การใส่ปุ๋ย การใส่ปุ๋ยและการบำรุงต้นเหือกเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเหือกเป็นพืชที่ต้องการปุ๋ยมาก ดินที่จะใช้ปลูกเหือกให้ได้ผลดีก็ต้องเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีธาตุอาหารพืชอยู่ในดินสูง ดังนั้นปริมาณการใส่ปุ๋ยจึงขึ้นอยู่กับปริมาณของธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน ซึ่งโดยทั่วไปควรใส่ปุ๋ยอย่างน้อย 3 ครั้งคือ

- เมื่อเหือกอายุประมาณ 2-3 สัปดาห์ เพื่อเร่งการเติบโตของลำต้น โดยหยอดใส่บริเวณโคนต้นและควรทำพร้อมการพูนโคน

- เมื่อเหือกอายุประมาณ 1-2 เดือน เพื่อเร่งราก ลำต้น และหัว โดยโรยปุ๋ยข้างๆ ร่องเหือก

- เมื่อต้นเหือกหอมอายุ 3-4 เดือน เพื่อเร่งสร้างและบำรุงหัว อาจทำการบำรุงทางใบเพื่อช่วยให้ได้หัวเหือกขนาดใหญ่และเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น

- การใส่ปุ๋ยครั้งสุดท้าย ควรใส่ปุ๋ยก่อนเก็บเกี่ยวไม่น้อยกว่า 60 วัน

5.4.5 การกำจัดวัชพืช ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะหากมีหญ้าหรือวัชพืชเกิดมาก เหือกจะมีหัวเล็ก การกำจัดวัชพืชครั้งแรกจะเริ่มหลังปลูกเหือกแล้ว 1 เดือน ด้วยจอบถากหรือใช้มือถอน หลังจากนั้นกำจัดวัชพืชอย่างสม่ำเสมอจนถึงช่วงเวลาเก็บเกี่ยว โดยการกำจัดวัชพืชควรทำไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง ทั้งนี้ ไม่แนะนำให้ฉีดพ่นยาฆ่าหญ้า

5.4.6 การป้องกันกำจัดโรคพืชและศัตรูพืช

โรคพืชและศัตรูพืชที่สำคัญของเหือกหอมบ้านหมอ

1. โรคใบไหม้หรือโรคใบจุดตาเสื่อ เกิดจากเชื้อรา อากาศ เกิดแผลสีน้ำตาลขยายเป็นวงต่อกัน ต่อมาจะเน่าแห้งเป็นสีน้ำตาล บริเวณขอบแผลมีหยดสีเหลืองขึ้นและแห้งเป็นเม็ดเล็กๆ ในระยะรุนแรงแผลจะขยายติดต่อกัน ทำให้ใบม้วนพับเข้าและแห้งเหี่ยว ความสัมพันธ์ของความชื้นและอุณหภูมิจะมีผลต่อการเกิดโรค โรคนี้จะเริ่มระบาดเมื่อมีฝนตกและอากาศชุ่มชื้น

2. โรคหัวเน่าเกิดจากเชื้อรา อาจเกิดได้ระหว่างการเก็บรักษาหัวเหือก หรือปล่อน้ำทิ้งไว้ในแปลงปลูกนานเกินไป หรือ มีน้ำท่วมขังแปลงปลูกเหือกในช่วงเหือกใกล้เก็บเกี่ยว

3. นอนกระตุ้ม ตัวนอนจะจับกลุ่มรวมตัวหนาแน่นกดกินใบเฟือกด้านล่างเหลือไว้แต่ผิวใบด้านบนทำให้ผิวใบแห้ง เฟือกจะลงหัวน้อย ผลผลิตที่ได้ต่ำ

4. เพลี้ยอ่อน จะดูดกินน้ำเลี้ยงตามใบและยอดอ่อนของเฟือก ทำให้เฟือกแคระแกร็นไม่ค่อยเจริญเติบโต

5. ไรแดง พบอยู่ตามใต้ใบและยอดอ่อน จะใช้ปากดูดกินน้ำเลี้ยงใต้ใบเฟือก ทำให้เกิดเป็นรอยจุดสีน้ำตาลหรือสีขาวทั่วไป ถ้าระบาดมากใบเฟือกจะเปลี่ยนจากสีเขียวกลายเป็นสีเทา แล้วแห้งในที่สุด จะพบระบาดมากในช่วงฤดูแล้งหรือในช่วงเฟือกขาดน้ำ

วิธีการป้องกันกำจัดโรคพืชและแมลงศัตรูพืช

โดยปกติแล้ว เกษตรกรที่ปลูกเฟือกหอมจะมีเทคนิควิธีการในการป้องกันและกำจัดโรคพืชและแมลงศัตรูพืชที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งวิธีการป้องกันและกำจัดมีหลากหลายวิธี ได้แก่

1. การป้องกันกำจัดโดยวิธีเขตกรรม ได้แก่ การดูแลรักษาแปลงให้สะอาด การทำลายซากพืช การพรวนดิน การเผา การเลือกระยะเวลาปลูก การเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม เช่น การตัดใบเฟือกที่เป็นโรคไปเผาทำลาย การปรับปรุงดินให้มีสภาพเหมาะสมกับการปลูก ไถพรวนดินให้ลึก ใส่ปุ๋ยคอก และตากดินให้นานกว่า 2 สัปดาห์ เพื่อช่วยลดปริมาณเชื้อในดินได้ การจัดระยะปลูกเฟือก ไม่ปลูกชิดกันเกินไปเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรค การหลีกเลี่ยงไม่ให้หัวเฟือกที่ใกล้ช่วงเก็บเกี่ยวได้รับน้ำหรือความชื้นมากเกินไป สุนัขที่ท่วมน้ำขังออก

2. การป้องกันกำจัดโดยวิธีกล เช่น การใช้มือจับแมลงมาทำลาย หรือฆ่าแมลงด้วยการใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวมไปถึงการสร้างเครื่องกีดขวาง เช่น มุ้งลวด ตาข่าย หรือใช้กับดักชนิดต่าง ๆ

3. การป้องกันกำจัดโดยวิธีทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากแมลงศัตรูธรรมชาติในการควบคุมแมลงศัตรูพืช

4. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน เป็นการป้องกันกำจัดที่ใช้หลายวิธีการร่วมกันอย่างเหมาะสม เนื่องจากหลายวิธีก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัดอยู่เสมอ จึงไม่สามารถเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งได้ตลอด จึงควรใช้หลายๆ วิธีร่วมกัน

6. การเก็บเกี่ยว

6.1 ระยะเวลาเก็บเกี่ยว นับตั้งแต่วันปลูกถึงวันเก็บเกี่ยวประมาณ 5-7 เดือน จะเป็นระยะที่หัวเฟือกเจริญเติบโตสมบูรณ์ ก็เริ่มเก็บเกี่ยวหรือขุดหัวเฟือก หรือสังเกตจาก เมื่อเฟือกอายุใกล้จะเก็บเกี่ยวได้ ใบจะค่อยๆ เหลืองเป็นสีเหลืองตั้งแต่ใบล่างขึ้นไปจนเหลือแต่ใบตรงส่วนยอด 2-3 ใบ โคนต้นจะลอยเหนือดินขึ้นมาเล็กน้อยมองเห็นกาบใบได้ชัดเจนขึ้น ก็แสดงว่าหัวเฟือกแก่จัดสามารถขุดได้แล้ว ถ้าแปลงเฟือกมีน้ำขังให้ระบายน้ำออกก่อนเก็บเกี่ยว 7-15 วัน

6.2 วิธีการเก็บเกี่ยว นำชะแลงที่มีลักษณะคล้ายกับเสียม ซึ่งเป็นเหล็กดัดแปลงสำหรับขุดหัวเฟือกแทงลงไปใต้หัวเฟือกแล้วขุดขึ้นมา ลอกดึงเอากาบแห้งออกให้หมด ตัดลำต้น ใบ และรากออก ทำความสะอาดก็จะได้หัวเฟือกหอมคุณภาพ ตัดแยกลูกหัวเฟือกเก็บไว้ทำพันธุ์หรือขาย

6.3 การเก็บรักษา เฟือก เป็นพืชหัวที่เก็บรักษาได้นานพอสมควร หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วควรนำเฟือกไปไว้ในร่มเงามีอากาศถ่ายเทได้สะดวกไม่อับลม โดยมีข้อควรปฏิบัติเพื่อเก็บรักษาหัวเฟือกไว้ได้นานและไม่เน่าเสียง่าย คือ ขุดเฟือกด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้หัวเฟือกมีบาดแผลบอบช้ำ เฟือกจะเน่าเสียง่าย เมื่อพบว่าเฟือกมีบาดแผล ควรแยกไว้ต่างหากไม่ปะปนกัน

6.4 การบรรจุ ก่อนทำการบรรจุควรคัดแยกขนาดของเผือก แล้วบรรจุในภาชนะที่เหมาะสม สามารถระบายอากาศได้ดี เช่น ถุงพลาสติกเจาะรู เข่ง ตะกร้าพลาสติก โดยปกติแล้วเผือกหอมบ้านหมอจะแยกขนาดของเผือก เป็น 6 ขนาด ได้แก่ จัมโบ้ ใหญ่ กลาง ปญ (ป้อใหญ่) ปล (ป้อเล็ก) และเผือกปาด

6.5 การขนส่ง กรณีที่จะทำการขนส่งเผือก ไม่ควรล้างดินออก แต่ต้องผึ่งให้ค่อนข้างแห้ง ไม่ให้เปียกชื้น ก่อนที่จะนำไปเก็บในโรงเก็บหรือขนส่งต่อไป และการขนส่งเผือกควรมีภาชนะใส่เผือกที่เหมาะสม วางเรียงสลับกัน และไม่ควรรนำเผือกมาสูมกองกันเป็นปริมาณมากเกินไปหรือขึ้นไปเหยียบย่ำบนเผือก

7. การจำหน่าย

7.1 ผู้ผลิตต้องทำการขึ้นทะเบียนสมาชิกสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สินค้า “เผือกหอมบ้านหมอ”

7.2 ผู้ประกอบการค้าที่จำหน่ายสินค้า GI ต้องรับซื้อสินค้า “เผือกหอมบ้านหมอ” จากผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนสมาชิกแล้ว

7.3 ผู้ประกอบการค้าที่ทำการจำหน่ายสินค้าเผือกหอมบ้านหมอ ต้องมีการแยกสินค้าที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ออกจากสินค้าประเภทอื่นอย่างชัดเจน

8. การบรรจุหีบห่อ

บนฉลากสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ ต้องมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) มีคำว่า **เผือกหอมบ้านหมอ** และ/หรือ **Ban Mo Taro** และ/หรือ **Phueak Hom Ban Mo**
- 2) ระบุ ชื่อ ที่อยู่ เบอร์ติดต่อของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้า และ/หรือ QR Code ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้ โดยมีฉลากหรือตราตามตัวอย่าง ดังนี้

ส่วนที่ 2 การขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “เผือกหอมบ้านหมอ”

1. การบริหารจัดการ

1. จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในการบริหารจัดการสินค้า
  - 1) เป็นแกนหลักในการรับสมัครสมาชิกผู้ประสงค์จะขอใช้ตรา GI ไทย รวมทั้งรวบรวมปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกให้เป็นปัจจุบัน
  - 2) เป็นแกนหลักในการประสานคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ลงพื้นที่ตรวจสอบสินค้า GI ตามแผนการควบคุมตรวจสอบทุกปี
  - 3) ส่งเสริมด้านการตลาด และสนับสนุนการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
2. เมื่อมีการสมัครสมาชิก ผู้ผลิต ผู้ประกอบการค้าจะได้รับคู่มือการปฏิบัติงาน
3. จัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แก่สมาชิก
4. สมาชิกผู้ประสงค์จะขอใช้ตรา GI ไทย ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด จะถูกตัดออกจากบัญชีสมาชิก
5. เมื่อมีข้อร้องเรียนจากผู้บริโภค ต้องมีการแจ้งข้อมูลให้คณะกรรมการควบคุมตรวจสอบสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ทราบ

2. บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

1. ผู้ผลิตมีการขึ้นทะเบียนสมาชิก
2. ผู้ประกอบการค้ามีการขึ้นทะเบียนสมาชิก

กรณีเป็นกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ เช่น สมาคม สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น ตามประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การรับรองมาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กลุ่มต้องมีโครงสร้างและ การบริหารงานที่ชัดเจน อย่างน้อยต้องประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

1. ตัวแทนกลุ่ม ที่จะทำหน้าที่แทนสมาชิกในกลุ่ม เช่น การทำสัญญา การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น
2. ผังการบริหารงาน เอกสารที่แสดงโครงสร้างการบริหารที่ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
3. ทะเบียนสมาชิกและเอกสารข้อตกลงระหว่างสมาชิก
4. การบริหารจัดการคุณภาพภายในกลุ่ม จะต้องมีโครงสร้างการจัดการคุณภาพภายในกลุ่ม โดยมีผู้จัดการคุณภาพ (เลขานุการ) ผู้ตรวจประเมิน และการตรวจประเมิน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
5. คู่มือคุณภาพของกลุ่ม นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
6. การจัดการภายใน เช่น การควบคุมเอกสาร การจัดเก็บเอกสาร การบันทึกข้อมูล การจัดการกรณีมีข้อร้องเรียนจากผู้บริโภค การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ การจัดการสมาชิกกรณีไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เป็นต้น

3. ระเบียบการขึ้นทะเบียนสมาชิกสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1. ผู้ผลิตต้องมีสถานที่ผลิตสินค้าอยู่ในเขตแหล่งภูมิศาสตร์
2. ผู้ประกอบการค้าต้องมีการสมัครสมาชิกอย่างเป็นทางการ
3. ผู้ผลิต ผู้ประกอบการค้า ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด
4. สินค้าที่ผลิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดและไม่มีลักษณะต้องห้าม